

“Dignidade ou como Xela Arias sofre pola terra nosa”

Anxo X. Rajó (Vigo 1973) é escritor e profesor de lingua e literatura galegas. Redactor da *Enciclopedia Galega Universal* (EGU) e coordinador do *Dicionario de Galego* de Ir Indo Edicións, escribiu a biografía de *Ramón Otero Padrino* (2009) e elaborou a edición de *Contos do Turreiro* (2010), narrativa recuperada de Avelino Rodríguez Elías. Amais, ten publicado diversas guías, unidades didácticas e mapas do patrimonio e da natureza de Galicia. Membro da Asociación dos Premios da Crítica de Galicia, a súa nova achega ás nosas letras é *Xela Arias, poeta e tradutora* (2021).

Xela Arias
Poeta e tradutora

Contra finais do século XX xorde unha xeración de poetas, nomeadamente mulleres, que vai cambiar o rumbo da creación en lingua galega. Unha delas, Xela Arias, será pioneira en varios aspectos. Por unha banda, dende moi nova atreveuse cun campo que estaba practicamente ermo dende a época do Grupo Nós, a tradución á nosa lingua de obras clásicas e non tan clásicas doutras linguas; pola outra, será autora e protagonista de varios poemarios que nos ofrecen unha nova dimensión da creación poética en lingua galega. Principiará a súa andaina con *Denuncia do equilibrio* (1986), que continuará cunha obra arriscada e única, *Tigres coma cabalos* (1990), en colaboración co fotógrafo Xulio Gil. Novamente, ilusionada coa súa maternidade, tira do prelo unha obra innovadora e singular, *Darío a diario* (1996), para rematar no seu traxecto cara á eternidade coa publicación de *Intemperismo* (2003), pouco tempo antes de falecer.

O volume que Ir Indo Edicións nos presenta é un percorrido por unha autora, Xela Arias, que dun xeito valente asumiu claros compromisos coa nosa lingua e co feminismo, movemento que defendeu en todas e cada unha das súas composicións, mesmo coa tradución de obras de autoras claramente significadas neste eido. Xela, unha muller que foi poeta, tradutora e filóloga, e que creu até os seus últimos días que “vencerse é cousa de se tratar”.

Xela Arias • Anxo Xoán Rajó Pazó

Xela Arias
Poeta e tradutora

Anxo Xoán Rajó Pazó

Anos de instituto... e de rebeldía!

Foto: Xulio Gil

O seu primeiro acto reivindicativo

OTAN Non, Bases fóra!

Xela reflexiona sobre a escrita...

Foto: Xulio Gil

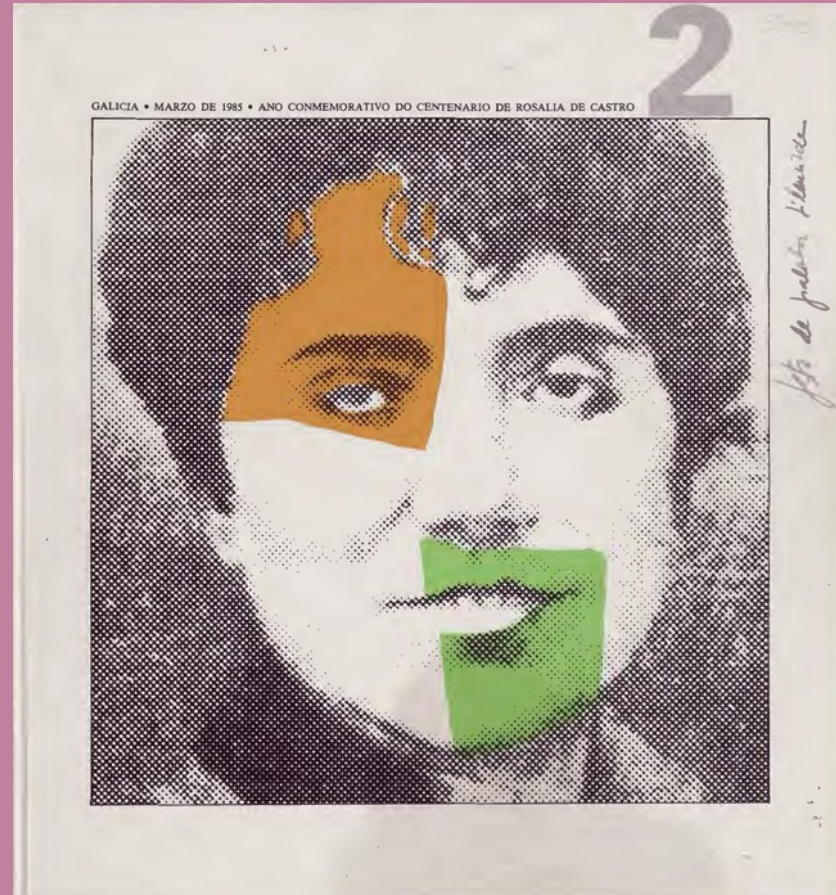
"Escribir, para min, é un acto de liberdade no que necesariamente as miñas neuronas precisan buscar aire. Pero do mesmo xeito que é un acto de liberdade practicado nunha sociedade non libre, senón especialmente dependente de mercados, do mesmo xeito permítome a falacia de escribir sendo muller e practicando a idea de que isto non conleva diferenza ningunha coa posibilidade de que eu fose un home."

A súa voz entra con forza nos
recitais poéticos de toda Galiza...

Foto: Xulio Gil

Unha aposta clara polo feminismo...

Festa da Palabra Silenciada

A súa ollada cara ao país irmán

REVOLTA

-Pois di podes pararme, encomendarme á vella relixión de nós parados, brazos quedos e a morte nos meus labios.

Di podo. Quizás non olla-lo feito.

Ándanme sempre as mans facendo praias imposibles; pode ser de non medrar e caer no intento os dedos partidos...

(Non, ¡o tigre revóltase aló dentro...!)

-Dicide pararás; nel anubarán horizontes que amara, ebrio fincará os pés no destino dos cadáveres... E, erguido ou o século disculpado, a gracia da praia virá comenzo, destrucción e do inmóbil o desprecio.

Denuncia do equilibrio (1986)

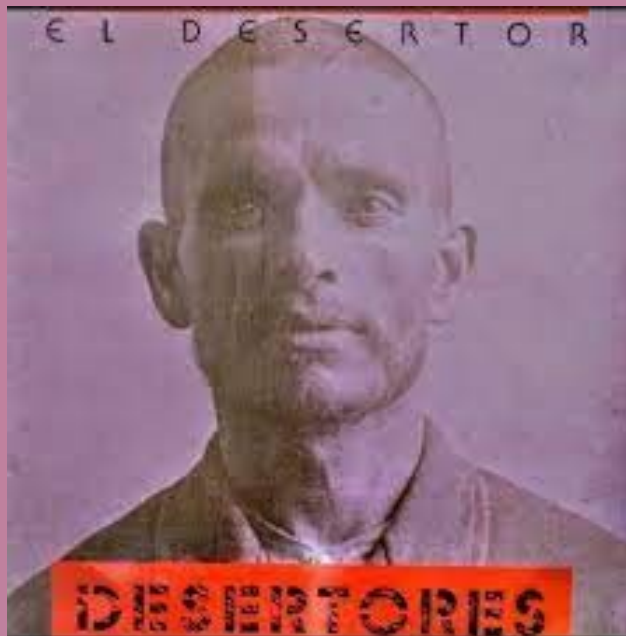
Finalista do
Premio Losada Diéguez
no Carballiño

Denuncia do equilibrio (1986)

Onde o vento sementou eguas
o mar mulleres
viñemos nós deposita-los restos
dun botín
único cacho persistente de
sucesivas derrotas
que o enemigo
recordo: sempre quere haber un
enemigo:
calquera minuto máis antigo-
nos infrinxira

e nós éramos tantas veces
o enemigo como quixeras

A fusión dos seus versos coa *movida viguesa*

La poesía nocturna de Xela Arias

□ "Tigres como cabalos" puede ser el título de su próximo trabajo

CARMEN LLANO

Vigo

■ Esta joven que dice "hacer principalmente poesía" es una de las personas que están trabajando para que la literatura gallega recupere el papel que realmente le corresponde. Su trabajo en Edicións Xerais va dirigida a este objetivo.

Aunque sea un tópico decir que empezó a escribir cuando era pequeña, la verdad es que en Xela ocurrió así. Tras colaboraciones en revistas y periódicos, publicó su primer libro en el año 1986. Ahora está preparando un libro de poemas que, se llamará seguramente "Tigres como cabalos". Este trabajo constará de 48 fotos con 48 poemas, siendo las fotos de Xulio Xil. Las fotografías, "en blanco y negro hechas sobre desnudos de hombre y mujer, no tratan de ilustrar el poema sino de unificar las ideas".

En cuanto al panorama literario actual reconoce que está habien-

do un resurgimiento de la novela en castellano que contrasta con el bajo nivel de la novela en gallego, de todas formas "tengo esperanzas, y trabajo para que el nivel gallego suba".

A la hora de hablar de la poesía, que es su campo, Xela adopta una postura en parte crítica y al mismo tiempo esperanzada; "en Galicia se publica poca poesía. En esta década que vivimos la mayor parte de la poesía está perdida o desvirtuada. Esta viene muchas veces más mostrada en la música, como el rock and roll, que en los libros de poemas".

Xela Arias, se dedica también a hacer letras para un grupo de rock, "Os desertores". "Hago letras para Desertores porque son amigos míos y colegas". En el disco que estos van a publicar próximamente Xela ha escrito la mayoría de sus letras, junto al cantante Valerio. Muchos habrán reconocido a Xela alguna vez, como asidua en la noche viguesa. Respecto a la posible pérdida

ARQUIVO

Xela Arias

de encanto de la nocturnidad local, es de las que piensa que "el encanto está en las personas y en la noche en sí". Cuando se le

pregunta por los planes que tiene para el verano sólo contesta una palabra que bien vale por todo un párrafo: "Descansar".

“Paixón de militancia e escuros desertores”

“Creo que en galego, coma en español, o camiño dos poetas está en atopar novas vías, coma sempre. Temos moito material tras de nós, por tradición, por literatura, e se nos deixamos levar, como parece que ocorre maiormente, pola insana influencia dos ditosos novísimos, ou calquera outra xeración precedente, xamais sairemos da insubstancial copia. Tráta-se de inventar un mundo novo. O noso. O seu valor xa se verá, non hai présa. Debemos mirar sen complexos a propia nova sociedade que medra arredor e en nós, que, por outra banda e evidentemente, xa non é a que atoparon os pasados. Observala, criticala e inventar un ritmo para os nosos pequenos achádegos.”

Fontes: Filología Románica, 6, 1989, Editorial
Universidad Complutense de Madrid.

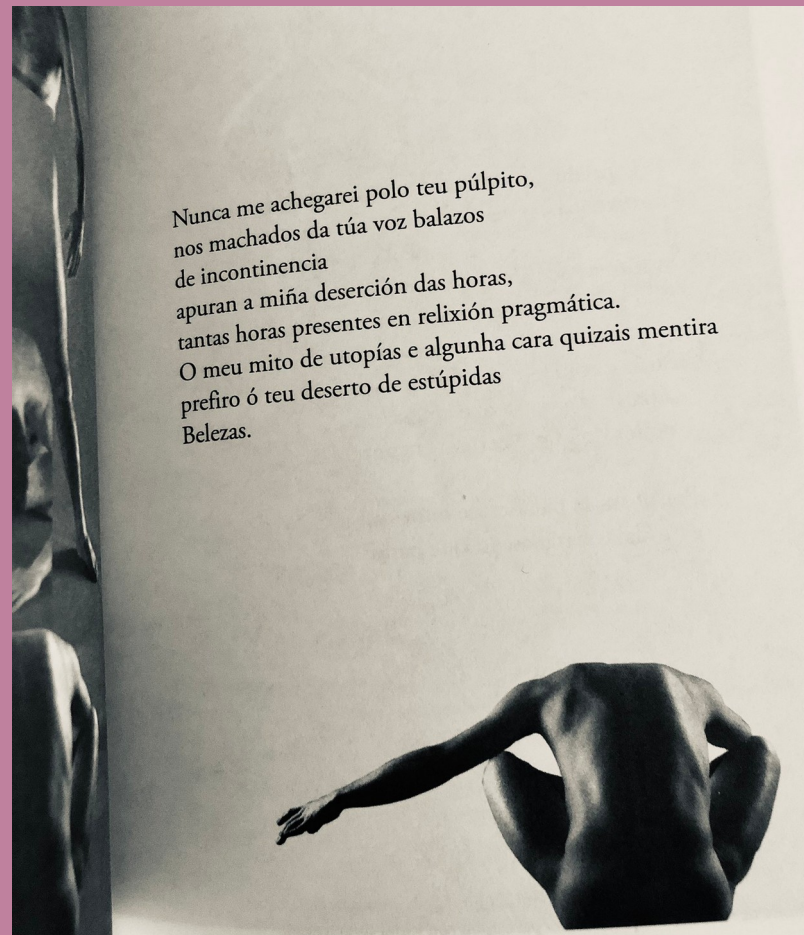
Apoio á causa palestina

Intifada. Ofrenda dos poetas galegos a Palestina

Fonte: Blog. Palestina en el corazón.

Tigres coma cabalos (1990)

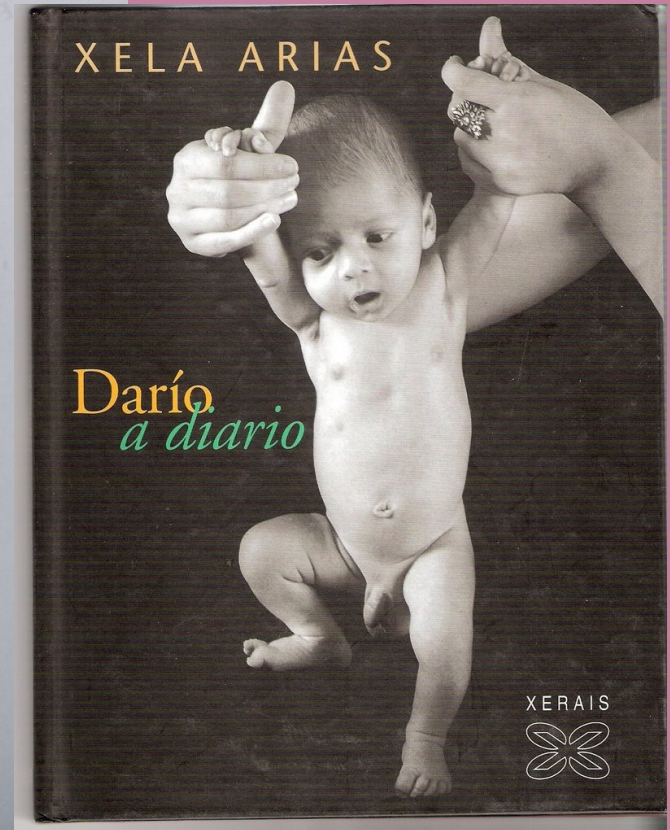

Con
fotogra-
fías de
Xulio Gil

A creación en feminino

Un novo xeito de albiscar a maternidade: *Darío a Diario* (1996)

O desastre do *Prestige* ou como Xela sofre pola terra nosa!

Foto: Xulio Gil

Xela e a Plataforma contra a Burla Negra

Foto: José Manuel Casal. *La Voz de Galicia*.

Non á Guerra (de Iraq) 2003

"Poetas contra o xenocidio"

Foto: Xulio Gil

Marea miseria invade global Galicia
Colleita inepta de intereses financeiros.

Burla negra.

Oes o son mediático das novas nas casas,
a química diplomática na fiestra da praia.

Nunca máis.

“Mar de fondo, capitán”.
A velocidade do vento non é nada
se deciden as pantasma.

Never more, never more.

No lombo
a miseria do hábito domeado.
As maquinarias do acougo anotan
as lindezas dos conformes.
Burla negra. Nunca máis.

Intempériate, fogar dos rumorosos.
Pon prezo en castigo
á patética esperanza.
Nunca máis.
Velaí te-la estúpida batalla.

Alma de beiramar (2003)

DIGNIDADE

Foto: Xulio Gil

17 de maio de 2021

Día das Letras Galegas

